

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตภาคกลาง

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยเงื่อนไขของการใช้รูปแบบส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

1.1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

1.1.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ที่	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1	เพศ		
	- ชาย	75	19.48
	- หญิง	310	80.52
	รวม	385	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ที่	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
2	อายุ		
	- 60 – 64 ปี	155	40.26
	- 65 – 69 ปี	230	59.74
	รวม	385	100.00
3	สถานภาพ		
	- โสด	40	10.39
	- สมรส	199	51.69
	- หย่า	22	5.71
	- หม้าย	124	32.21
	รวม	385	100.00
4	ระดับการศึกษา		
	- ไม่เคยเรียน	22	5.71
	- ประถมศึกษา	267	69.35
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	30	7.79
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย	29	7.53
	- ปวส./อนุปริญญา	6	1.56
	- ปริญญาตรี	24	6.24
	- สูงกว่าปริญญาตรี	7	1.82
	รวม	385	100.00
5	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
	- 1 - 3 คน	164	42.60
	- 4 - 6 คน	164	42.60
	- 7 - 9 คน	39	10.13
	- 10 คนขึ้นไป	18	4.67
	รวม	385	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ที่	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
6	อาชีพที่ทำก่อนอายุ 60 ปี		
	- ไม่ได้ประกอบอาชีพ	33	8.57
	- รับราชการ	39	10.13
	- รัฐวิสาหกิจ	2	0.52
	- พนักงานบริษัท	7	1.82
	- ค้าขาย	54	14.03
	- เกษตรกร	96	24.93
	- รับจ้างทั่วไป	154	40.00
	รวม	385	100.00
7	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	- น้อยกว่า 1,000 บาท	137	35.58
	- 1,000 – 5,000 บาท	140	36.37
	- มากกว่า 5,000 บาท	108	28.05
	รวม	385	100.00
8	เงินออมรายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
	- ต่ำกว่า 500 บาท	295	76.62
	- 501 – 1,000 บาท	41	10.65
	- 1,001 – 3,000 บาท	25	6.49
	- มากกว่า 3,000 บาท	24	6.24
	รวม	385	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ที่	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
9	โรคประจำตัว		
	• ไม่มีโรคประจำตัว	95	24.68
	• มีโรคประจำตัว	290	75.32
	ไม่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ	(117)	(40.34)
	เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ	(173)	(59.66)
	ประเภทของโรคประจำตัว		
	- ความดันโลหิตสูง/ต่ำ	(112)	(38.62)
	- เบาหวาน	(30)	(10.35)
	- ปวดเข่า ปวดหลัง	(23)	(7.93)
	- ไขมันในเลือด	(14)	(4.83)
	- โรคหัวใจ	(8)	(2.76)
	- โรคตา	(4)	(1.38)
	- โรคเก๊าท์	(4)	(1.38)
	- โรคกระเพาะอาหาร	(3)	(1.03)
	- ไทรอยด์	(2)	(0.69)
	- กระดูกทับเส้น	(1)	(0.34)
	- มากกว่า 1 โรค	(89)	(30.69)
	รวม	385	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ที่	รายการ	ความคิดเห็น		การแปลความ
		ค่าเฉลี่ย \bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน S.D.	
10.	คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ			
	- ครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดี	2.36	0.52	ปานกลาง
	- ที่อยู่อาศัยที่ดี	2.29	0.50	ปานกลาง
	- มีระบบสาธารณสุขปกเษเข้าถึง	2.26	0.51	ปานกลาง
	- มีชีวิตอย่างมีความสุข	2.22	0.45	ปานกลาง
	- สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่ดี	2.18	0.47	ปานกลาง
	- มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง	2.01	0.50	ปานกลาง
	- มีรายได้เลี้ยงดูตัวเอง	1.88	0.58	ปานกลาง
	เฉลี่ย	2.17	0.50	ปานกลาง

จากตาราง 4.1 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 80.52 มีอายุ 65-69 ปี ร้อยละ 59.74 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 51.69 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 69.35 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครัวเรือนแบบครอบครัว มีสมาชิกในครัวเรือน 1-6 คน อาชีพที่ทำก่อนอายุ 60 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ก่อสร้าง ทาสี ชักกรีด ทอผ้า นวด รองลงมาคืออาชีพเกษตรกร ชาวนา ไร่ สวน และค้าขาย ตามลำดับ มีบางส่วนประกอบอาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ

ด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุมีรายได้ต่อเดือน น้อยกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.58 มีรายได้อยู่ระหว่าง 1,000-5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 36.37 มีเงินออมต่อเดือนต่ำกว่า 500 บาท คิดเป็นร้อยละ 76.62

ด้านสุขภาพ พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว คิดเป็นร้อยละ 75.32 โรคที่เป็นกันมาก คือ ความดันโลหิตสูง/ต่ำ คิดเป็นร้อยละ 38.33 รองลงมาคือเบาหวาน ร้อยละ 10.42 และโรคปวดเข่า ปวดหลัง ร้อยละ 7.93 นอกจากนั้นโรคที่พบ เช่น ไชมันในเลือด ไทรอยด์ โรคตา

โรคกระเพาะอาหาร กระจกหักเส้น โรคเก๊าท์ และโรคหัวใจ เป็นต้น มีผู้สูงอายุบางส่วนที่มีโรคประจำตัวมากกว่า 1 โรค คิดเป็นร้อยละ 30.69 และในส่วนผู้สูงอายุมีโรคประจำตัวแต่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 40.34

ผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง มีความรู้สึกเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้สูงอายุมีความพึงพอใจกับ ครอบครัว มีความสัมพันธ์ที่ดี ที่อยู่อาศัยที่ดี สภาพที่อยู่อาศัย รู้สึกว่าชีวิตมีความหมาย มีความภาคภูมิใจ มีระบบสาธารณสุขปกเฝ้าเข้าถึง มีชีวิตอย่างมีความสุข สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่ดี พึ่งพอใจเกี่ยวกับสุขภาพของตนเอง มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง และการมีรายได้เลี้ยงดูตัวเอง

1.1.2 สภาพ ปัญหาและความต้องการการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

ตารางที่ 4.2 สภาพการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

1) ประเภทการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุในปัจจุบัน

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	136	35.33
ประกอบอาชีพอิสระ	158	41.03
งานเกษตรกรรม	(133)	(84.18)
งานพาณิชยกรรม	(12)	(7.59)
งานอุตสาหกรรม	(9)	(5.70)
งานก่อสร้าง	(4)	(2.53)
ประกอบอาชีพรับจ้าง	91	23.64
งานชั่วคราว	(79)	(86.81)
งานบางเวลา (part Time)	(12)	(13.19)
รวม	385	100.00

2) การส่งเสริมเพื่อประกอบอาชีพของผู้สูงอายุจากหน่วยงาน

ที่	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1	ไม่ได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพ	270	70.13
2	ได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพจาก หน่วยงานภาครัฐ (ตอบได้มากกว่า 1 รายการ)	115	29.87
	กศน.ตำบล	(98)	(85.22)
	องค์การบริหารส่วนตำบล	(61)	(53.04)
	สาธารณสุขตำบล	(44)	(38.26)
	เกษตรตำบล	(40)	(34.78)
	รวม	385	100.00

3) สิ่งที่ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมเพื่อประกอบอาชีพจากหน่วยงาน (ตอบได้มากกว่า 1 รายการ)

ที่	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
			(n= 115)
1	การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ	99	86.09
2	การให้คำปรึกษาในการประกอบอาชีพ	31	26.96
3	ทุนในการประกอบอาชีพ	15	13.04
4	เงินกู้ยืมจากหน่วยงาน	14	12.17
5	เครื่องมือ/อุปกรณ์สำหรับประกอบอาชีพ	7	6.09

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพได้ในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 64.67 ซึ่งยังคงมีรายได้เลี้ยงตนเอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 41.03 และประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 23.64 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า งานที่ผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพอิสระส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 84.18 รองลงไปประกอบอาชีพพาณิชย์กรรม คิดเป็นร้อยละ 7.59 และอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 5.70 ส่วนผู้สูงอายุที่

ประกอบอาชีพรับจ้าง มีลักษณะงานแบบชั่วคราว คิดเป็นร้อยละ 86.81และทำงานบางเวลา (part Time) คิดเป็นร้อยละ 13.19

สำหรับการส่งเสริมเพื่อประกอบอาชีพของผู้สูงอายุจากหน่วยงาน ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 70.13 มีเพียง ร้อยละ 29.87 ที่ได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 29.87 ซึ่งผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมเพื่อการประกอบอาชีพจากหน่วยงาน คือ กศน.ตำบล มากที่สุด รองลงไป ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล สาธารณสุขตำบล และ เกษตรตำบล ตามลำดับ แต่ยังไม่ได้รับการส่งเสริมเพื่อการประกอบอาชีพจากหน่วยงานเอกชน สำหรับสิ่งที่ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมเพื่อประกอบอาชีพจากหน่วยงานนั้น ผู้สูงอายุได้รับการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ มากที่สุด รองลงไป ได้แก่ การให้คำปรึกษาในการประกอบอาชีพ ทุนในการประกอบอาชีพ และ เงินกู้ยืมจากหน่วยงาน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ปัญหาการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

(n= 385)			
ที่	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1	ความพร้อมทางด้านร่างกาย	127	32.99
2	เครื่องมือ/อุปกรณ์สำหรับประกอบอาชีพ	53	13.77
3	เงินลงทุนในการประกอบอาชีพ	51	13.25
4	แหล่งทำกิน	48	12.47
5	หนี้สิน	34	8.83
6	ความรู้และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพใหม่	30	7.79
7	ภาระครอบครัว	30	7.79

จากตารางที่ 4.3 ปัญหาในการประกอบอาชีพ โดยส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านความพร้อมทางร่างกายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.56 นอกจากนั้นก็เป็นปัญหาด้านเครื่องมือ/อุปกรณ์สำหรับประกอบอาชีพ แหล่งทำกิน เงินลงทุนในการประกอบอาชีพ ความรู้และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพใหม่ ภาระครอบครัว และหนี้สิน

ตารางที่ 4.4 ความต้องการการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

ที่	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1	ต้องการประกอบอาชีพ	159	41.30
	- ประกอบอาชีพเดิม	(132)	(83.02)
	- ประกอบอาชีพใหม่และขอการส่งเสริมสนับสนุน	(27)	(16.98)
	(ตอบได้มากกว่า1รายการ)		
	● เงินทุนในการประกอบอาชีพใหม่	(11)	
	● ความรู้และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพใหม่	(8)	
	● แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของอาชีพใหม่	(8)	
	● การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในการประกอบอาชีพใหม่	(4)	
2	ไม่ต้องการประกอบอาชีพ	138	35.84
3	ยังตัดสินใจไม่ได้ประกอบอาชีพ	88	22.86
	รวม	385	100.00

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความต้องการการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต สำหรับผู้สูงอายุ คือ ผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 41.30 โดยมีความคิดเห็นเป็น 2 ประเด็น คือ ต้องการประกอบอาชีพเดิมที่เคยทำมาตั้งแต่ช่วงวัยก่อน 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 83.02 และต้องการเปลี่ยนอาชีพใหม่ คิดเป็นร้อยละ 16.98 ซึ่งในส่วนของการประกอบอาชีพใหม่ ผู้สูงอายุมีความต้องการเงินทุนในการประกอบอาชีพใหม่ เป็นอันดับแรก รองลงไป ได้แก่ ความรู้และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพใหม่ แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของอาชีพใหม่ และ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในการประกอบอาชีพใหม่ นอกจากนี้ มีผู้สูงอายุที่ไม่ต้องการประกอบอาชีพแล้วในช่วงวัยที่มีอายุเกิน 60 ปีแล้ว คิดเป็นร้อยละ 35.84 และมีผู้สูงอายุยังตัดสินใจว่าจะประกอบอาชีพในช่วงอายุเกิน 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.86

ตอนที่ 2 ผลการสร้าง(ร่าง)รูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต สำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

2.1 ผลการสร้าง(ร่าง)รูปแบบ

การร่างรูปแบบส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ 2) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 3) พิจารณาหน่วยงานในการส่งเสริมอาชีพ 4) ดำเนินการส่งเสริมอาชีพ 5) ประเมินผลการส่งเสริมอาชีพ 6) ชี้แจงการใช้รูปแบบ 7) ปัจจัยเงื่อนไขการใช้รูปแบบ และ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัจจัยและสำรวจความต้องการอาชีพ ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการส่งเสริมอาชีพ ขั้นตอนที่ 3 สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานให้การส่งเสริมอาชีพ และ ขั้นตอนที่ 4 ส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมโดยมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์

ผู้ที่ทำหน้าที่หรือบทบาทในการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ โดยควรทำการสำรวจจากการสอบถาม การลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) หรือระดมความคิดเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการในการให้ส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาวิเคราะห์และนำผลการวิเคราะห์ไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม มุ่งส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับให้กับผู้สูงอายุได้มีงานทำและก่อให้เกิดรายได้กับตนเอง และครอบครัว

องค์ประกอบที่ 2 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากผลการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการของผู้สูงอายุ ทำให้ทราบถึงอาชีพที่ต้องการให้เกิดการส่งเสริม ซึ่งควรศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้มีความสอดคล้องมากที่สุดกับการกำหนดวัตถุประสงค์ การสืบค้นข้อมูลที่จำเป็นและเกี่ยวข้องจากแหล่งทรัพยากรข้อมูลต่างๆ ทั้งแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ แหล่งเรียนรู้โดยตรง หรือแหล่งเรียนรู้บุคคลที่ตรงกับอาชีพของผู้สูงอายุที่ต้องการให้ส่งเสริม

องค์ประกอบที่ 3 พิจารณานโยบายในการส่งเสริมอาชีพ

ผู้ที่ทำหน้าที่หรือบทบาทในการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ ควรหาข้อมูลและติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่ส่งเสริมอาชีพตามความต้องการของผู้สูงอายุโดยตรง เช่น หน่วยงานที่ส่งเสริมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดถ่ายทอดความรู้ในอาชีพนั้นๆ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เช่น กระทรวงหรือหน่วยงานย่อยของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการจัดหางาน กรมกิจการผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และหน่วยงานเอกชนที่จัดอบรมให้อาชีพโดยไม่หวังผลกำไร

องค์ประกอบที่ 4 ดำเนินการส่งเสริมอาชีพ

การดำเนินการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ สามารถกระทำได้โดย

- 1) วางแผนการจัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมอาชีพโดยหน่วยงานหลักหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบกับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ
- 2) คัดเลือกวิทยากร/ผู้ถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมกับอาชีพที่ผู้สูงอายุต้องการ
- 3) จัดทำกำหนดการและเตรียมการจัดกิจกรรม เครื่องมือ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุให้มีความชัดเจน
- 4) ประชาสัมพันธ์เรื่องในการจัดส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรม
- 5) ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุตามแผนหรือกิจกรรมที่กำหนด

องค์ประกอบที่ 5 ประเมินผลการส่งเสริมอาชีพ

ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพ ทำการประเมินผลความพึงพอใจของการจัดกิจกรรมด้วยแบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์ และนำมาวิเคราะห์เพื่อนำผลมาใช้ในการเป็นแนวทางในการปรับปรุงการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุในประเด็นเดียวกันหรือใกล้เคียง

องค์ประกอบที่ 6 ชี้แจงการใช้รูปแบบ

ผู้ใช้รูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ ต้องศึกษา 7 องค์ประกอบ และ 4 ขั้นตอนของรูปแบบฯ ให้เข้าใจในเบื้องต้น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกวิธีตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 7 ปัจจัยเงื่อนไขการใช้รูปแบบ

ผู้ใช้รูปแบบฯ ควรคำนึงถึงปัจจัยด้าน 1) ความพร้อมและการสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุในการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ 2) ดำเนินการตามองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบฯ 3) กระตุ้นผู้สูงอายุให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการนำความรู้ที่ได้รับจากการส่งเสริมอาชีพไปสู่การประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ได้จริง

เมื่อจากองค์ประกอบทั้ง 7 นำไปสู่ขั้นตอนการดำเนินการเพื่อส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัจจัยและสำรวจความต้องการอาชีพ

ผู้ใช้รูปแบบฯ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุด้วยการสอบถามหรือสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุ เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ ความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจเกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมในสภาพปัจจุบันของตนเองหรืออาชีพที่ต้องการรับการส่งเสริม โดยนำผลการสำรวจความต้องการด้านอาชีพของผู้สูงอายุมาจัดลำดับความต้องการอาชีพเพื่อวางแผนการส่งเสริมอาชีพต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการส่งเสริมอาชีพ

ผู้ใช้รูปแบบฯ ควรมีการกำหนดบทบาทของผู้รับผิดชอบในแต่ละงาน เพื่อให้เกิดความชัดเจน และมีการจัดประชุมร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อวางแผนระดมความคิดเห็นร่วมกันในการกำหนดหัวข้อในการส่งเสริมอาชีพ และกำหนดกิจกรรมในการให้ความรู้และฝึกปฏิบัติอาชีพ ค่าใช้จ่ายในการสนับสนุน วิทยากรผู้ให้ความรู้ วันเวลา สถานที่ในการจัด จำนวนคน และออกแบบการประเมินผลการส่งเสริมอาชีพ เพื่อนำไปใช้ในการประสานความร่วมมือกับบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานให้การส่งเสริมอาชีพ

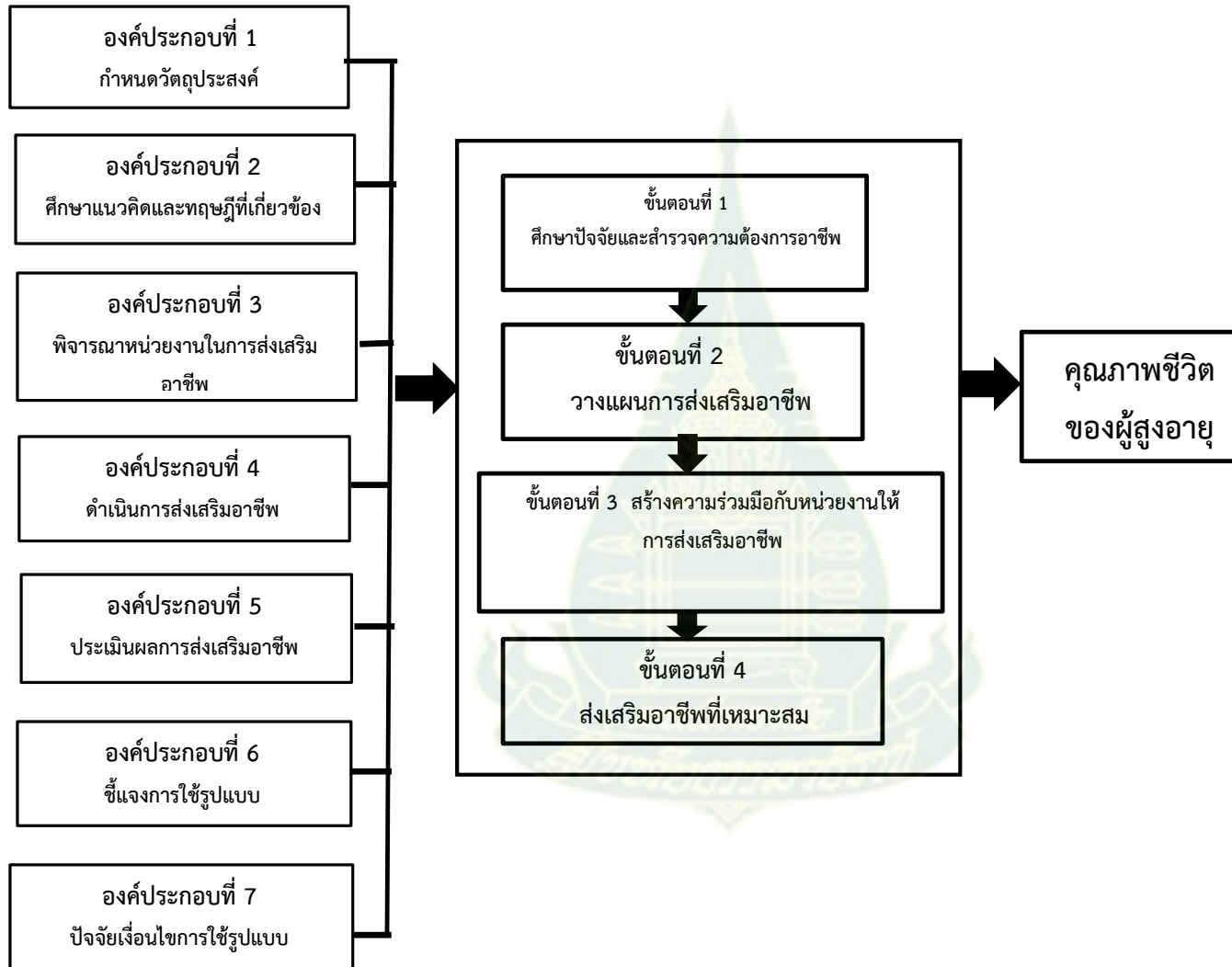
นำแผนการดำเนินการส่งเสริมอาชีพ จากขั้นตอนที่ 2 มาใช้เป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ โดยมีการประสานความร่วมมือและเตรียมความพร้อมทั้งในระดับชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ในด้านการใช้ทรัพยากรอาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การสนับสนุนงบประมาณ ก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 4 ส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม

ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุตามแผนการดำเนินการส่งเสริมอาชีพ และทำการประเมินผลความสำเร็จของการส่งเสริมอาชีพ อาจจะเป็นวิธีการด้วยการสัมภาษณ์ หรือการตอบแบบสอบถามเพื่อนำผลการประเมินการใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมในครั้งถัดไป

รูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

รูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ
ในเขตภาคกลาง ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ และ 4 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ

องค์ประกอบที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์

ผู้ที่ทำหน้าที่หรือบทบาทในการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ โดยควร
ทำการสำรวจจากการสอบถาม การลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก การจัดสนทนากลุ่ม (Focus
Group) หรือระดมความคิดเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการในการให้ส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้าง
รายได้ของผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาวิเคราะห์และนำผลการวิเคราะห์ไปสู่การกำหนด
วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม มุ่งส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับให้กับผู้สูงอายุได้มี
งานทำและก่อให้เกิดรายได้กับตนเอง และครอบครัว

องค์ประกอบที่ 2 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากผลการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการของผู้สูงอายุ ทำให้ทราบ
ถึงอาชีพที่ต้องการให้เกิดการส่งเสริม ซึ่งควรศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา
อาชีพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้มีความสอดคล้องมากที่สุดกับการกำหนดวัตถุประสงค์
การสืบค้นข้อมูลที่จำเป็นและเกี่ยวข้องจากแหล่งทรัพยากรข้อมูลต่างๆ ทั้งแหล่งเรียนรู้ออนไลน์
แหล่งเรียนรู้โดยตรง หรือแหล่งเรียนรู้บุคคลที่ตรงกับอาชีพของผู้สูงอายุที่ต้องการให้ส่งเสริม

องค์ประกอบที่ 3 พิจารณานโยบายในการส่งเสริมอาชีพ

ผู้ที่ทำหน้าที่หรือบทบาทในการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ ควรหา
ข้อมูลและติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่ส่งเสริมอาชีพตามความต้องการของผู้สูงอายุโดยตรง
เช่น หน่วยงานที่ส่งเสริมกับหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดถ่ายทอดความรู้ใน
อาชีพนั้นๆ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ เช่น กระทรวงหรือหน่วยงานย่อย
ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการจัดหางาน กรมกิจการผู้สูงอายุ ศูนย์
พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย และหน่วยงานเอกชนที่จัดอบรมให้อาชีพโดยไม่หวังผลกำไร

องค์ประกอบที่ 4 ดำเนินการส่งเสริมอาชีพ

การดำเนินการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ สามารถกระทำได้โดย 1) วางแผนการจัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมอาชีพโดยหน่วยงานหลักหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบกับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุ 2) คัดเลือกวิทยากร/ผู้ถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมกับอาชีพที่ผู้สูงอายุต้องการ 3) จัดทำกำหนดการและเตรียมการจัดกิจกรรม เครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุให้มีความชัดเจน 4) ประชาสัมพันธ์เรื่องในการจัดส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรม 5) ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุตามแผนหรือกิจกรรมที่กำหนด

องค์ประกอบที่ 5 ประเมินผลการส่งเสริมอาชีพ

ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมอาชีพ ทำการประเมินผลความพึงพอใจของการจัดกิจกรรมด้วยแบบสอบถาม หรือการสัมภาษณ์ และนำมาวิเคราะห์เพื่อนำผลมาใช้ในการเป็นแนวทางในการปรับปรุงการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุในประเด็นเดียวกันหรือใกล้เคียง

องค์ประกอบที่ 6 ชี้แจงการใช้รูปแบบ

ผู้ใช้รูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ ต้องศึกษา 7 องค์ประกอบ และ 4 ขั้นตอนของรูปแบบฯ ให้เข้าใจในเบื้องต้น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 7 ปัจจัยเงื่อนไขการใช้รูปแบบ

ผู้ใช้รูปแบบฯ ควรคำนึงถึงปัจจัยด้าน 1) ความพร้อมและการสำรวจความต้องการของผู้สูงอายุในการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ 2) ดำเนินการตามองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบฯ 3) กระตุ้นผู้สูงอายุให้เห็นถึงความจำเป็นไปได้ในการนำความรู้ที่ได้รับจากการส่งเสริมอาชีพไปสู่การประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ได้จริง

เนื่องจากองค์ประกอบทั้ง 7 นำไปสู่ขั้นตอนการดำเนินการเพื่อส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัจจัยและสำรวจความต้องการอาชีพ

ผู้ใช้รูปแบบฯ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุด้วยการสอบถามหรือสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุ เช่น เพศ อายุ ประสบการณ์ ความพร้อมด้านร่างกายและจิตใจเกี่ยวกับอาชีพที่เหมาะสมในสภาพปัจจุบันของตนเองหรืออาชีพที่ต้องการรับการส่งเสริม โดยนำผลการสำรวจความต้องการด้านอาชีพของผู้สูงอายุมาลำดับความต้องการอาชีพเพื่อวางแผนการส่งเสริมอาชีพต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการส่งเสริมอาชีพ

ผู้ใช้รูปแบบฯ ควรมีการกำหนดบทบาทของผู้รับผิดชอบในแต่ละงานเพื่อให้เกิดความชัดเจน และมีการจัดประชุมร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อวางแผนระดมความคิดเห็นร่วมกันในการกำหนดหัวข้อในการส่งเสริมอาชีพ และกำหนดกิจกรรมในการให้ความรู้และฝึกปฏิบัติอาชีพ ค่าใช้จ่ายในการสนับสนุน วิทยากรผู้ให้ความรู้ วันเวลา สถานที่ในการจัด จำนวนคน และออกแบบการประเมินผลการส่งเสริมอาชีพ เพื่อนำไปใช้ในการประสานความร่วมมือกับบุคคล และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานให้การส่งเสริมอาชีพ

นำแผนการดำเนินการส่งเสริมอาชีพ จากขั้นตอนที่ 2 มาใช้เป็นแนวทางสู่การปฏิบัติ โดยมีการประสานความร่วมมือและเตรียมความพร้อมทั้งในระดับชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ในด้านการใช้ทรัพยากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การสนับสนุนงบประมาณ ก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 4 ส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม

ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุตามแผนการดำเนินการส่งเสริมอาชีพ และทำการประเมินผลความสำเร็จของการส่งเสริมอาชีพ อาจจะเป็นวิธีการด้วยการสัมภาษณ์ หรือการตอบแบบสอบถามเพื่อนำผลการประเมินการใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมในครั้งถัดไป

2.2 ผลการรับรอง(ร่าง) รูปแบบ

ผลการประเมินรับรอง(ร่าง) รูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

ผลการรับรองรูปแบบการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลางโดยการประเมินผู้ทรงคุณวุฒิ (ภาคผนวก ข) จำนวน 7 คน ในภาพรวมรูปแบบมี 1) ความถูกต้อง ครบคลุม 2) ความเหมาะสม 3) ความเป็นไปได้ และ 4) ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$), (S.D.=0.08) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ด้านเหมาะสม ($\bar{X} = 4.28$), (S.D.=0.26) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.28$), (S.D.=0.26) ความถูกต้องครบคลุม ($\bar{X} = 4.16$), (S.D.=0.11) และด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.16$), (S.D.=0.11)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยเงื่อนไขของการใช้รูปแบบส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

3.1 ผลศึกษาการทดลองใช้รูปแบบ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองการใช้รูปแบบฯ ตาม 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัจจัยและสำรวจความต้องการอาชีพ

ผู้วิจัยประสานหน่วยงานภาครัฐ คือ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ซึ่งผู้สูงอายุได้ตอบแบบสอบถาม (ตารางที่ 4.2) เป็นหน่วยงานที่ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพมากที่สุด ซึ่งได้ศึกษาและสำรวจปัจจัยความต้องการประกอบอาชีพ

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการส่งเสริมอาชีพ

ผู้วิจัยประสานผู้อำนวยการ กศน.อำเภอพระนครศรีอยุธยา วางแผนในการจัดฝึกอบรมอาชีพ เมื่อได้รับข้อมูลจากการศึกษาและสำรวจปัจจัยความต้องการประกอบอาชีพ

นำมาพิจารณาส่งเสริมอาชีพ ซึ่งมี 2 หลักสูตร คือ 1) การทำพวงกุญแจรูปแบบเสื้อ และ 2) การตลาดและขายสินค้าออนไลน์ ตามความต้องการของผู้สูงอายุจากขั้นตอนที่ 1 และพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายในการสนับสนุน วิทยากรผู้ให้ความรู้ วันเวลา สถานที่ในการจัด จำนวนคน และออกแบบการประเมินผลการส่งเสริมอาชีพ เพื่อนำไปใช้ในการประสานความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานให้การส่งเสริมอาชีพ

ผู้วิจัยนำแผนการดำเนินการส่งเสริมอาชีพ จากขั้นตอนที่ 2 มาใช้เป็นแนวทางสู่การปฏิบัติในการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ในด้านการใช้ทรัพยากร อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การสนับสนุนงบประมาณ ก่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ 4 ส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสม

ศูนย์ กศน.อำเภอดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุตามแผนที่กำหนดจัดส่งส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ 60-69 ปี จำนวน 30 คน ตามความสมัครใจ โดยจัดอบรม กศน.ตำบลคลองสระบัว อำเภอมืองพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีกิจกรรมบรรยายให้ความรู้และฝึกปฏิบัติ การทำพวงกุญแจรูปแบบเสื้อและการตลาดออนไลน์ ระยะเวลา 1 วัน (6 ชั่วโมง) ซึ่งมีผลการดำเนินการส่งเสริมอาชีพ 2 หลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้ คือ

3.1.1 ผลการจัดฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพ เรื่อง การทำพวงกุญแจรูปแบบเสื้อ

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ที่เข้าฝึกอบรม

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลที่เข้าฝึกอบรม

ที่	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1	เพศ		
	- ชาย	1	3.33
	- หญิง	29	96.67
	รวม	30	100.00

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ที่	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
2	อายุ		
	- 60 – 64 ปี	14	46.67
	- 65 – 69 ปี	16	53.33
	รวม	30	100.00
3	สถานภาพ		
	- โสด	9	30.00
	- สมรส	14	46.67
	- หย่า	1	3.33
	- หม้าย	2	20.00
	รวม	30	100.00
4	ระดับการศึกษา		
	- ไม่เคยเรียน	3	10.00
	- ประถมศึกษา	0	0.00
	- มัธยมศึกษาตอนต้น	3	10.00
	- มัธยมศึกษาตอนปลาย	5	16.67
	- ปวส./อนุปริญญา	6	20.00
	- ปริญญาตรี	12	40.00
	- สูงกว่าปริญญาตรี	1	3.33
	รวม	30	100.00
5	อาชีพในปัจจุบัน		
	- แม่บ้าน	16	53.33
	- ข้าราชการบำนาญ	6	20.00
	- ค้าขาย	5	16.67
	- รับจ้างทั่วไป	2	6.67
	- เจ้าของสถานประกอบการ	1	14.03
	รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ผู้สูงอายุที่ร่วมเข้าฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 96.67 มีอายุ 65-69 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.33 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 46.67 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40.00 อาชีพในปัจจุบันเป็นแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 53.3

ตารางที่ 4.6 ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพ เรื่อง การทำพวงกุญแจรูปแบบเสื้อ

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	การ แปลความ
1	กระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ			
	1.1 การประชาสัมพันธ์โครงการอบรม อาชีพครั้งนี้	4.53	0.63	มากที่สุด
	1.2 ความเหมาะสมของสถานที่	4.73	0.45	มากที่สุด
	1.3 ความเหมาะสมของช่วงเวลาของ การบรรยาย (9.00 – 09.30 น.)	4.50	0.57	มากที่สุด
	1.4 ความเหมาะสมของช่วงเวลาการ ฝึกปฏิบัติ (9.30 – 14.00 น.)	4.53	0.57	มากที่สุด
	1.5 การจัดลำดับขั้นตอนของกิจกรรม	4.53	0.63	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.52	0.57	มากที่สุด
2	วิทยากร			
	2.1 ความรอบรู้ ในเนื้อหาของวิทยากร	4.63	0.56	มากที่สุด
	2.2 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.63	0.56	มากที่สุด
	2.3 การตอบคำถาม	4.53	0.63	มากที่สุด
	2.4 ความเหมาะสมของวิทยากรใน ภาพรวม	4.57	0.57	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.59	0.58	มากที่สุด

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	การ แปลความ
3	การอำนวยความสะดวก			
	3.1 เอกสาร	4.33	0.76	มาก
	3.2 โสตทัศนูปกรณ์	4.17	0.79	มาก
	เฉลี่ย	4.25	0.78	มาก
4	คุณภาพการให้บริการ			
	4.1 ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากอบรม นี้ไปใช้เป็นแนวทางประกอบอาชีพใหม่ หรืออาชีพเสริมสร้างรายได้	3.40	0.81	ปานกลาง
	4.2 สิ่งที่ท่านได้รับจากการอบรมครั้งนี้ ตรงตามความคาดหวังของท่านหรือไม่	4.40	0.67	มาก
	4.3 ประโยชน์ที่ท่านได้รับจาก การฝึกอบรมครั้งนี้	4.67	0.63	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.16	0.70	มาก
5	ความพึงพอใจของการฝึกอบรมใน ภาพรวม	4.45	0.66	มาก
6	ความรู้และทักษะ ก่อน-หลังฝึกอบรม			
	- ความรู้และทักษะในเรื่องการฝึกอบรม ของท่าน ก่อนการฝึกอบรม	3.40	0.81	ปานกลาง
	- ความรู้และทักษะในเรื่องการฝึกอบรม ของท่าน หลังการฝึกอบรม	4.47	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมของผู้สูงอายุต่อการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพ เรื่อง การทำพวงกุญแจรูปแบบเสื้อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$) โดยหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$) รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52$) ด้านคุณภาพการให้บริการ ($\bar{x} = 4.16$) และด้านการอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$) ความรู้และทักษะในเรื่องการฝึกอบรม ก่อนฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$) และหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$) ซึ่งถือว่าเพิ่มขึ้น

3.1.2 ผลการจัดฝึกอบรมส่งเสริมความรู้ เรื่อง การตลาดและขายสินค้าออนไลน์

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.7 ความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการฝึกอบรมส่งเสริมความรู้ เรื่อง การตลาดและขายสินค้าออนไลน์

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		การ แปลความ
		ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	
1	กระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ			
	1.1 การประชาสัมพันธ์โครงการอบรม อาชีพครั้งนี้	4.40	0.62	มาก
	1.2 ความเหมาะสมของสถานที่	4.63	0.56	มากที่สุด
	1.3 ความเหมาะสมของช่วงเวลาของ การบรรยาย (9.00 – 09.30 น.)	4.47	0.63	มาก
	1.4 ความเหมาะสมของช่วงเวลาการ ฝึก ปฏิบัติ (9.30 – 14.00 น.)	4.40	0.68	มาก
	1.5 การจัดลำดับขั้นตอนของกิจกรรม	4.43	0.73	มาก
	เฉลี่ย	4.47	0.64	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		การ แปลความ
		ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	
2	วิทยาการ			
	2.1 ความรอบรู้ ในเนื้อหาของวิทยาการ	4.63	0.62	มากที่สุด
	2.2 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.63	0.62	มากที่สุด
	2.3 การตอบคำถาม	4.50	0.73	มากที่สุด
	2.4 ความเหมาะสมของวิทยาการ ใน ภาพรวม	4.63	0.62	มากที่สุด
	เฉลี่ย	4.60	0.65	มากที่สุด
3	การอำนวยความสะดวก			
	3.1 เอกสาร	4.30	0.70	มาก
	3.2 โสตทัศนอุปกรณ์	4.13	0.77	มาก
	เฉลี่ย	4.22	0.74	มาก
4	คุณภาพการให้บริการ			
	4.1 ท่านสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากอบรม นี้ไปใช้เป็นแนวทางประกอบอาชีพใหม่ หรืออาชีพเสริมสร้างรายได้	4.17	0.75	มาก
	4.2 สิ่งที่ท่านได้รับการอบรมครั้งนี้ ตรงตามความคาดหวังของท่านหรือไม่	4.63	0.62	มากที่สุด
	4.3 ประโยชน์ที่ท่านได้รับการ ฝึกอบรมครั้งนี้	4.27	0.64	มาก
	เฉลี่ย	4.36	0.67	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
		ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	การ แปลความ
5	ความพึงพอใจของการฝึกอบรมใน ภาพรวม	4.43	0.70	มาก
6	ความรู้และทักษะ ก่อน-หลังฝึกอบรม			
	- ความรู้และทักษะในเรื่องการฝึกอบรม ของท่าน ก่อนการฝึกอบรม	3.23	0.70	ปานกลาง
	- ความรู้และทักษะในเรื่องการฝึกอบรม ของท่าน หลังการฝึกอบรม	4.27	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมของผู้สูงอายุต่อการฝึกอบรมส่งเสริมความรู้ เรื่อง การตลาดและขายสินค้าออนไลน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$) โดยหากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านวิทยากรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.60$) รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$) ด้านคุณภาพการให้บริการ ($\bar{x} = 4.36$) และด้านการอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$)

ความรู้และทักษะในเรื่องการฝึกอบรม ก่อนฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$) และหลังการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$) ซึ่งถือว่าเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.8 การตัดสินใจเลือกที่จะประกอบอาชีพ หลังจากการอบรม

ที่	รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1	เลือกประกอบอาชีพอิสระ	5	16.66
2	เลือกประกอบอาชีพเสริม	14	46.67
3	ไม่เลือกประกอบอาชีพ เหตุผล เช่น	11	36.67
	- ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	5	45.45
	- ปัญหาสุขภาพ เช่น สายตา และปวดหลัง	5	45.45
	- มีภารกิจอื่นต้องทำ	3	27.27
	- ไม่ค่อยมีเวลา	3	27.27
	- เป็นงานที่ต้องใช้เวลาฝึกฝีมือ แล้วค่อย ยึดเป็นอาชีพ	1	9.09
	รวม	30	100.00

ตารางที่ 4.8 พบว่า การตัดสินใจของผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพที่ฝึกอบรมนี้สูงที่สุดคือ เลือกประกอบอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 46.47 รองลงมา คือ ไม่เลือกประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 36.67 เพราะปัญหาสุขภาพ เช่น สายตา ปวดหลัง และมาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และเลือกประกอบอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 16.67

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บจากแบบสอบถามการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมในเรื่อง การทำพวงกุญแจรูปแบบเสื้อและการอบรมเสริมความรู้ เรื่อง การตลาดและขายสินค้าออนไลน์ ให้แก่ผู้สูงอายุอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นกลุ่มทดลองรูปแบบ จำนวน 30 คน ทำให้ได้รายละเอียดของปัจจัยเงื่อนไขของการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพการทำพวงกุญแจรูปแบบเสื้อและการอบรมเสริมความรู้ เรื่อง การตลาดและขายสินค้าออนไลน์ มีรายละเอียดดังนี้

1. สิ่งสำคัญที่ทำให้เลือกการประกอบอาชีพ

- ต้องการรายได้เสริม ประมาณ 2,000 -7,000 บาท (ความถี่ = 9)
- ไม่มีงานทำ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ (ความถี่ = 7)
- ทำงานได้ทุกเวลามีอิสระ และไม่มีข้อจำกัดเวลาในการทำงาน (ความถี่ = 5)
- ต้องการอาชีพเสริม (ความถี่ = 5)
- มีความสุขกับงานที่ชอบ ทำได้ด้วยตนเอง (ความถี่ = 1)

2. เงื่อนไขการประกอบอาชีพ

- ต้องมีวัสดุ อุปกรณ์ให้พร้อม (ความถี่ = 3)
- ทำตามศักยภาพของตนเอง ไม่หักโหม ทำเมื่อมีเวลาว่าง (ความถี่ = 2)
- มีความรู้ มีการปรับเปลี่ยนการทำงานกระเป๋ารูปแบบใหม่ๆ มากขึ้น (ความถี่ = 2)
- ทำงานในช่วงเวลาว่าง (ความถี่ = 2)
- ต้องการรวมกลุ่มกัน (ความถี่ = 1)
- ความต้องการของลูกค้า (ความถี่ = 1)

3. สิ่งที่เป็นในการประกอบอาชีพ

- ต้องมีใจรักในงานเป็นพิเศษ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (ความถี่ = 4)
- พยายามในการสร้างชิ้นงานและพัฒนาฝีมือให้ดีขึ้นต่อไป มีความขยัน (ความถี่ = 2)
- ไม่หยุดเรียนรู้ (ความถี่ = 1)

4. ปัญหาหรืออุปสรรคในการประกอบอาชีพ

- สุขภาพด้านสายตา และทำนานๆ จะปวดหลัง (ความถี่ = 8)
- การขาย และสถานที่จำหน่ายสินค้า (ความถี่ = 4)
- งานฝีมือที่ต้องการความละเอียดมาก จึงต้องใช้เวลามากผลิตสินค้า (ความถี่ = 2)
- วัสดุอุปกรณ์มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง (ความถี่ = 1)
- ทำแล้ว คิดว่าไม่มีคนซื้อหรือขายไม่ได้ (ความถี่ = 1)
- เป็นสินค้าทำด้วยมือ จะมีลูกค้าเฉพาะกลุ่ม (ความถี่ = 1)
- ต้องมีต้นทุนในการผลิต (ความถี่ = 1)

5. ความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง

- เป็นประโยชน์ สามารถนำไปทำงาน หรือเป็นอาชีพเสริมได้จริง (ความถี่ = 18)
- มีความรู้เพิ่มเติมด้านการประกอบอาชีพและการขายสินค้าออนไลน์ (ความถี่ = 9)
- วิทยากรมีความเป็นกันเอง และให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพได้เข้าใจ (ความถี่ = 3)
- มีความสุขทุกครั้งที่ได้ลงมือทำ (ความถี่ = 1)
- การฝึกอบรมในลักษณะนี้มีความสมบูรณ์ดีแล้ว (ความถี่ = 1)
- ชอบและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (ความถี่ = 1)
- ได้เพื่อนและกลุ่มสังคมใหม่ๆ (ความถี่ = 1)
- ได้รู้จักฝึกสมาธิเพิ่มมากขึ้น (ความถี่ = 1)
- ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม (ความถี่ = 1)

6. สิ่งที่ควรนำไปเพื่อพัฒนาการจัดการฝึกอบรมครั้งต่อไป

- ควรจัดลักษณะนี้บ่อยๆ จะทำให้เกิดความชำนาญและสามารถพัฒนาฝีมือได้ดีขึ้น (ความถี่ = 11)

- การฝึกอบรมอาชีพใหม่ๆ หรือต่อยอดการฝึกอบรมจากครั้งนี้ (ความถี่ = 5)
- การทำผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และขายสินค้าออนไลน์ (ความถี่ = 1)
- การฝึกอบรมแต่ละครั้งไม่ควรใช้เวลาหลายวันและต้องไม่ยากมาก (ความถี่ = 1)
- การฝึกอบรมด้านการประกอบธุรกิจ (ความถี่ = 1)
- การออกแบบและการตัดเย็บเสื้อผ้า (ความถี่ = 1)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บจากแบบสอบถามการฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมในเรื่อง การทำพวงกุญแจรูปแบบเสื้อ และการอบรมความรู้ เรื่อง การตลาดและขายสินค้าออนไลน์ ให้แก่ผู้สูงอายุอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่เป็นกลุ่มทดลองรูปแบบ จำนวน 30 คน ทำให้ผู้วิจัยได้รายละเอียดของปัจจัยเงื่อนไขของการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมทั้ง 4 ประเด็นของการประกอบอาชีพการทำพวงกุญแจรูปแบบเสื้อ ดังนี้คือ

อาชีพ : การทำพวงกุญแจรูปแบบเสื้อ

1. ลักษณะอาชีพ

การประดิษฐ์ชิ้นงานจากผ้า

2. คุณลักษณะอาชีพ

- 1) มีความสามารถในตัดเย็บผ้าและสามารถประกอบชิ้นงานส่วนต่างๆเข้าด้วยกันอย่างถาวรด้วยมือด้วยการใช้เข็มหรือใช้จักรเย็บผ้า
- 2) มีความคิดสร้างสรรค์ด้านการออกแบบ ทำให้ผลงานมีความโดดเด่นหรือมีเอกลักษณ์พิเศษไม่ซ้ำผู้อื่น
- 3) มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับหลักการทางศิลปะ เช่น หลักการออกแบบ รูปร่าง รูปทรง การใช้สี เป็นต้น
- 4) มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านงานช่าง เช่น การใช้ การบำรุงรักษาอุปกรณ์และเครื่องมือในงานประดิษฐ์ เพื่อให้สามารถใช้งานเหมาะสมกับวิธีการและขั้นตอนการประดิษฐ์ได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย เป็นต้น
- 5) มีลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น มีความรับผิดชอบ รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสามัคคี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักเสียสละ มีความขยัน มีความซื่อสัตย์ เป็นต้น

3. รายได้

รายได้ขึ้นอยู่กับประเภทของการประกอบอาชีพ หากประกอบอาชีพในลักษณะอาชีพอิสระของผู้สูงอายุเอง ผู้สูงอายุต้องมีการลงทุนด้วย วัสดุผ้า อุปกรณ์การตัดเย็บเสื้อผ้า เช่น เข็มและด้าย กรรไกร ผ้าคอตตอน แบบที่ต้องการ หรือ ผ้าแคนวาส (ผ้าที่ผลิตจากประเทศญี่ปุ่นมีความสวยงามของรูปภาพที่พิมพ์มากแต่ราคาสูง) หรือ จักรเย็บผ้า ส่งผลถึงราคาต้นทุนและการกำหนดราคาขาย โดยรวมตั้งราคาขายต่อชิ้น ขึ้นละ 180-250 บาท แต่ถ้าประกอบอาชีพในลักษณะรับจ้างต้องมีการตกลงการว่าจ้างกำหนดค่าจ้างเป็นรายชิ้น และกำหนดเวลาส่งงานกับนายจ้าง

4. สภาพเงื่อนไขของการประกอบอาชีพ

1) การประกอบอาชีพรับจ้าง เงื่อนไขในการทำงานขึ้นอยู่กับสัญญาที่ทำไว้กับผู้ว่าจ้างที่ระบุรายละเอียด อาทิเช่น จำนวนชิ้นงานที่ผลิตเป็นรายวันหรืองานเหมา ค่าตอบแทนต่อชิ้นงาน สถานที่ทำงานตามผู้ว่าจ้างตกลงกับผู้สูงอายุที่เป็นฝ่ายรับจ้าง ทำงานตามผู้ว่าจ้างกำหนดหรือรับงานไปทำที่บ้านของผู้สูงอายุเอง

2) คุณสมบัติที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ เป็นหนึ่งในความพร้อมของผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพ ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ และทักษะของการประกอบอาชีพนั้น ๆ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ส่งเสริมให้ผู้ว่าจ้างเห็นถึงประสิทธิภาพดังกล่าว จึงตกลงว่าจ้างให้ทำงานผลิตชิ้นงานให้ และอาจมีผลต่อการให้ค่าตอบแทนที่สูงตามความยากง่ายของการผลิตชิ้นงาน และหากการว่าจ้างที่มีผลตอบแทนที่เป็นที่พอใจของทั้งผู้ว่าจ้างและผู้สูงอายุที่เป็นผู้รับจ้าง การประกอบอาชีพรับจ้างของผู้สูงอายุทำงานรับจ้างในอาชีพนั้นๆมีโอกาสต่อเนื่องและไปสู่การประกอบอาชีพที่เหมาะสมของผู้สูงอายุยิ่งขึ้น

3.2. ผลการศึกษาปัจจัยเงื่อนไขของการใช้รูปแบบฯ

3.2.1 ผลการศึกษาสภาพ/เงื่อนไขการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.9 ผลการศึกษาสภาพ/เงื่อนไขการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ

(n = 249)

ประเด็น	รายละเอียดของงาน	จำนวนผู้ตอบ
1. ลักษณะอาชีพ	- งานที่เกี่ยวข้องกับการตัดเย็บ	88
	- งานที่ไม่ต้องรับผิดชอบมาก	80
	- งานที่ต้องใช้ความชำนาญ	78
	- งานที่ทำคนเดียวได้	56
	- งานที่ไม่ต้องลงทุนมาก	51
	- งานไม่ซับซ้อน เรียนรู้ง่าย	51
	- งานที่ไม่เน้นการใช้แรง	48

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ประเด็น	รายละเอียดของงาน	จำนวนผู้ตอบ
2. คุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ	- มีความชำนาญในอาชีพ	92
	- มีความพร้อมทางด้านร่างกาย	47
	- มีใจรักในงานอาชีพ	47
	- มีความรู้อาชีพใหม่ๆ	38
	- มีความอดทน	35
	- มีความซื่อสัตย์	27
3. รายได้	- 1,000-5,000 บาทต่อเดือน	55
	- 5,001-10,000 บาทต่อเดือน	81
	- 10,001-12,000 บาทต่อเดือน	19
4. เงื่อนไขการประกอบอาชีพ	- ส่งเสริมเงินทุนในลักษณะกู้ยืม	81
	- จ้างทำงานเป็นรายวัน	78
	- เวลาทำงานสามารถยืดหยุ่นได้	71
	- มีแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่แน่นอน	59

จากตารางที่ 4.9 พบว่า สภาพ/เงื่อนไขการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ตามความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ระบุว่า ลักษณะของอาชีพจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการตัดเย็บ คุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ คือ มีความชำนาญในอาชีพ รายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาทต่อเดือน และ เงื่อนไขของการส่งเสริมอาชีพ คือ ส่งเสริมเงินทุนในลักษณะกู้ยืม เป็นอันดับแรกของผู้ตอบประเด็น

1.1.3 ผลการศึกษาสภาพ/เงื่อนไขการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ

1) ผลจากการศึกษารายละเอียดสภาพ/เงื่อนไขของการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมประกอบจากแบบสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ง) สรุปเป็นรายด้านของปัจจัยเงื่อนไขของการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลางมีดังนี้

1.1) ลักษณะอาชีพ

- งานที่เกี่ยวข้องกับการตัดเย็บ (ความถี่ = 88)
- งานที่ไม่ต้องรับผิตชอบมาก (ความถี่ = 80)
- งานที่ต้องใช้ความชำนาญ (ความถี่ = 78)
- งานที่ทำคนเดียวได้ (ความถี่ = 56)
- งานที่ไม่ต้องลงทุนมาก (ความถี่ = 51)
- งานไม่ซับซ้อน เรียนรู้ง่าย (ความถี่ = 51)
- งานที่ไม่เน้นการใช้แรง (ความถี่ = 48)

1.2) คุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ

- มีความชำนาญในอาชีพ (ความถี่ = 92)
- มีความพร้อมทางด้านร่างกาย (ความถี่ = 47)
- มีใจรักในงานอาชีพ (ความถี่ = 47)
- มีความรู้อาชีพใหม่ๆ (ความถี่ = 38)
- มีความอดทน (ความถี่ = 35)
- มีความซื่อสัตย์ (ความถี่ = 27)

1.3) รายได้

- 1,000-5,000 บาทต่อเดือน (ความถี่ = 55)
- 5,001-10,000 บาทต่อเดือน (ความถี่ = 81)
- 10,001-12,000 บาทต่อเดือน (ความถี่ = 19)

1.4) เงื่อนไขการประกอบอาชีพ

- ส่งเสริมเงินทุนในลักษณะกู้ยืม (ความถี่ = 81)
- จ้างทำงานเป็นรายวัน (ความถี่ = 78)
- เวลาทำงานสามารถยืดหยุ่นได้ (ความถี่ = 71)
- มีแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่แน่นอน (ความถี่ = 59)

2) ผลจากการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเงื่อนไขของการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ สรุปตาม 4 ประเด็นในการสนทนากลุ่ม (ภาคผนวก จ) มีรายละเอียดดังนี้

2.1. ปัจจัยที่สำคัญต่อการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุที่มีอายุในช่วง 60 – 69 ปี

2.1.1 ลักษณะส่วนบุคคล

- เป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัว และ/หรือลดภาระการพึ่งพิงของครอบครัว
- มีความสามารถในการพึ่งตนเอง
- มีเจตคติการทำงานแสดงถึงคุณค่าของผู้สูงอายุ
- สามารถทำงานได้จนกว่าไม่ประสงค์จะทำ หรือทำไม่ไหว
- การทำงานมีทั้งทำงานกับกลุ่มหรือไม่พึ่งกลุ่ม
- มีความสามารถในการพึ่งตนเอง แบบองค์รวมทั้งด้านจิตใจ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและ ด้านเทคโนโลยี

2.1.2 ลักษณะอาชีพ

- อาชีพของผู้สูงอายุควรมีลักษณะงาน ดังนี้
- งานที่ไม่ต้องใช้กำลังแรงงานสูง หรือควรมีเครื่องทุ่นแรง งดเว้นงานที่ต้องก้มๆเงยๆ ควรหลีกเลี่ยงการทำงานที่เป็นภาระของประสาทหูและตา เช่น การทำงานในที่มืด หรือสถานที่ที่มีเสียงดัง
- ไม่ควรทำงานติดต่อกันหลายชั่วโมง รวมทั้งหลีกเลี่ยงการทำงานที่เวลาไม่แน่นอน
- บรรยากาศหรือสภาพการทำงานต้องให้เกียรติ ยอมรับ การถ่ายทอดแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานสอดคล้องกับประสบการณ์เดิมที่ผู้สูงอายุมีความเชี่ยวชาญ หรือเคยทำมาก่อน
- เน้นงานที่ต้องใช้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับติดต่อประสานงานมากกว่างานที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความสามารถทางการคำนวณซับซ้อน และต้องใช้สมาธิ
- ต้องเน้นงานที่เป็นขั้นเป็นตอน มีความซับซ้อนน้อย มีความยืดหยุ่นในเรื่องเวลาในการเรียนรู้ ไม่ต้องอาศัยในการจดจำมากนัก
- ทำได้ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ แต่ต้องพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง
- ควรหลีกเลี่ยงงานที่ทำให้เกิดความเครียด เช่น งานที่มีเวลาจำกัด

กอดตัน

- การมีส่วนร่วมในสังคม มีคุณค่าและมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะงานที่ผู้สูงอายุสนใจ

- เป็นงานที่ผู้สูงอายุมีประสบการณ์มาก่อน คำนึง และมีความภาคภูมิใจในงาน ลักษณะของงาน ควรขึ้นอยู่กับลักษณะบุคลิกภาพ แบบแผนของชีวิตและความถนัด

2.1.3 ชั่วโมงการทำงาน

ลดจำนวนชั่วโมงการทำงานต่อหนึ่งวันและต่อสัปดาห์ ทำงานไม่เกิน 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ จะช่วยให้แรงงานสามารถรักษาสภาพร่างกายอยู่ได้ไม่เสื่อมโทรมเร็วเกินไป และยังสามารถทำงานอยู่ได้จนเข้าสู่วัยสูงอายุ

2.1.4 จำนวนวันที่ทำงาน

การต้องทำงานติดต่อกันเป็นเวลานานเกินไปทำให้สุขภาพผู้สูงอายุทรุดโทรมเร็ว

2.1.5 รายได้

การที่ประชากรสูงอายุมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ประเทศต้องมีรายจ่าย ด้านสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุเพิ่มสูงมากขึ้น ครอบคลุม ต้องแบกรับภาระในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ขณะที่ผู้สูงอายุเองเมื่อมีอายุยืนยาวขึ้น ก็ยังต้องเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนรายได้หรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การดำรงชีพ

2.2. วิธีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุตัดสินใจประกอบอาชีพในช่วงอายุ 60 – 69 ปี

- ผู้สูงอายุสามารถกำหนดประเภทของงานและช่วงเวลาทำงานได้

- กำหนดระยะเวลาในการทำงาน ทำทุกวัน แต่ไม่ได้ทำทั้งวัน

- เน้นการใช้ประสบการณ์ ทักษะ ที่สะสมอยู่ในตัวผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้

- ตรวจสอบความเหมาะสมลักษณะงานกับวัยและสมรรถนะทางร่างกายของผู้สูงอายุ

- การสนับสนุนการทำงานผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบในเชิงต่อยอดจากประสบการณ์เดิมควบคู่ไปกับการส่งเสริมทางเลือกอาชีพใหม่

- แนวทางการสนับสนุนเพื่อการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) สนับสนุนเงินทุนหมุนเวียนในกลุ่มผลิต 2) สนับสนุนเงินทุนให้เครือข่าย เพื่อเครือข่ายจะได้

สนับสนุนกลุ่มต่อ 3) ส่งเสริมให้มีตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุโดยเฉพาะ 4) หน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพในระดับสูงขึ้นเพื่อเพิ่มมูลค่า 5) มีพี่เลี้ยง/หน่วยงานที่สนับสนุนอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุโดยตรง 6) จัดหาวัตถุดิบ พัฒนาแหล่งผลิตวัตถุดิบ

2.3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สูงอายุที่สามารถประกอบอาชีพในช่วงอายุ 60 – 69 ปี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นปัจจัยภายในตัวเองของผู้สูงอายุที่สามารถประกอบอาชีพที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ โดยคุณสมบัติที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพนั้น ประกอบด้วย คุณสมบัติที่จำเป็น 12 ประการ คือ 1) มีแรงจูงใจ 2) มีความคิดริเริ่ม 3) รู้จักถอยเพื่อที่จะสู้ 4) มีความสามารถที่จะทำอะไรให้ได้ดี 5) มีความอดทน 6) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 7) มีความมั่นคงทางอารมณ์ 8) มีความสามารถในการเข้ากับผู้อื่น 9) มีความไวในความเข้าใจและวินิจฉัยสิ่งต่าง ๆ 10) มีความละเอียด 11) มีความสามารถในการเขียนและพูด 12) มีแรงกายและแรงใจ

2.4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ

ผู้ทรงคุณวุฒิได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุของภาครัฐซึ่งมีการส่งเสริมอาชีพตามภาระหน้าที่แต่ละหน่วยงาน ดังนี้

2.4.1 กระทรวงแรงงาน มีบทบาทคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุนผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพและฝึกอาชีพที่เหมาะสม โดยให้สำนักจัดหางานจัดให้มีเจ้าหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน และบริการจัดหางานจัดอบรมทักษะอาชีพหรือฝึกอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุตามอัธยาศัยเหมาะสมตามควรแก่อัตภาพแก่ผู้สูงอายุ

2.4.2 กระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทในเรื่อง การคุ้มครอง การส่งเสริม และบริการการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบเช่น จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล และการศึกษาตามอัธยาศัย และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต รวมไปถึงด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสมนอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้สูงอายุบนฐานความรู้ โดยการสนับสนุนการวิจัยเพื่อให้ได้องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่

- 1) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 2) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
- 3) วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บทบาทหลักคือ
ทำการศึกษาวิจัยด้านประชากร
- 4) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

2.4.3 กระทรวงมหาดไทย เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ให้บริการเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ หน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบงานดังกล่าว ได้แก่ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนด “มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ” เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติ

2.4.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) กรุงเทพมหานคร (สำนักงานการสงเคราะห์และสวัสดิภาพสังคมสำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร กองส่งเสริมอาชีพ)

2.4.5 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการด้านผู้สูงอายุ

- 1) กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ภารกิจหลักคือ ให้บริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ
- 2) กองทุนผู้สูงอายุ จัดตั้งขึ้นในสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ (สทส.) สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 16 เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ ความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง

จากผลการศึกษาข้อมูลสภาพ/เงื่อนไขการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุ โดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและมีความต้องการประกอบอาชีพไว้ในแบบสอบถาม (ภาคผนวก ง) ข้อมูลสภาพ/เงื่อนไขการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผู้ทรงคุณวุฒิ (ภาคผนวก จ) และ ข้อมูลจากผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์เป็น ปัจจัยเงื่อนไขที่จะส่งความสำเร็จในการใช้รูปแบบส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้าง คุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในเขตภาคกลาง โดยแบ่งเป็น 1) ปัจจัยเงื่อนไขภายใน และ ปัจจัย เงื่อนไขภายนอก ดังมีรายละเอียด ดังนี้

ปัจจัยเงื่อนไขภายในของการใช้รูปแบบฯ

1. แรงจูงใจของผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพ ได้แก่ ความต้องการประกอบอาชีพ ของ ผู้สูงอายุ (ขั้นตอนที่ 1 ของรูปแบบฯ)
2. การวางแผนการส่งเสริมอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ (ขั้นตอนที่ 2 ของรูปแบบฯ)
3. ทุนสำหรับส่งเสริมอาชีพ
4. เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ได้แก่ สื่อสังคม (Facebook LINE E-Mail)

ปัจจัยเงื่อนไขภายนอกของการใช้รูปแบบฯ

1. การประสานงานหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุฯ (ขั้นตอนที่ 3 ของรูปแบบฯ)
2. การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่ใช้รูปแบบการส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ขั้นตอนที่ 2 และ ขั้น 4 ของรูปแบบฯ)